

-klaar voor de leesstart!

Odisee: Sanne Feryn, Marlies Algoet, Lieve Van Severen
 VUB: prof. dr. Wim van den Broeck & dr. Eva Staels & Serafine Dierickx
 OCB: Edith De Bock

Onderwijscentrum Brussel Vrije Universiteit Brussel Odisee

1 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Doel van de workshops

- ✗ ✓ krijg je meer **inzicht** in de **leerlijn** 'voorbereidende technische leesvaardigheden' (VTL)
- ✗ ✓ **Weet je waarom** VTL dit belangrijk is en welke vaardigheden er echt toe doen.
- ✓ heb je **inspiratie** om rond VTL te werken in de klas
- ✓ kan je **kleuters begeleiden** tijdens VTL-activiteiten

Odisee

2 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Op het menu

maart

- Kennismaking
- Algemeen kader
- Klankbewustzijn
- De rol van EF
- Kaatje Klank in de praktijk
- Inspiratie
- Toepassing in de eigen klas?

4 mei

- Terugkoppeling 'toepassing in de eigen klas'
- Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs
- Letters: wat en hoe?
- Klank-tekenkoppeling
- Spontaan schrijven

Odisee

3 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

---

kennismaking

› 4 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Op het menu

maart

- Kennismaking
- Algemeen kader
- Klankbewustzijn
- De rol van EF
- Kaatje Klank in de praktijk
- Inspiratie
- Toepassing in de eigen klas?

4 mei

- Terugkoppeling 'toepassing in de eigen klas'
- Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs
- Letters: wat en hoe?
- Klank-tekenkoppeling
- Spontaan schrijven

› 5 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Noem drie dingen die je van de vorige sessie zijn bijgebleven.

Padlet (zie chat)

Wat hebben jullie uitprobeerde? Hoe heb je dat ervaren?

› 6 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Op het menu

maart

- Kennismaking
- Algemeen kader
- Klankbewustzijn
- De rol van EF
- Kaatje Klank in de praktijk
- Inspiratie
- Toepassing in de eigen klas?

4 mei

- Terugkoppeling 'toepassing in de eigen klas'
- **Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs**
- Letters: wat en hoe?
- Klank-tekenkoppeling
- Spontaan schrijven

> 7 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs

1. Een sterke lezer
2. Door sterk leesonderwijs
3. Technisch lezen: wat?
4. Technisch lezen: wanneer?
5. Technisch lezen: waarom?
6. Een sterke lezer in de kleuterklas, sterk leesonderwijs in de kleuterklas: inzetten op ontluikende geletterdheid!

> 8 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

---

1. Een sterke lezer

DMB DGA

vlot en vloeiend **technisch** lezen
 goed **begrijpend** lezen
 kwaliteitsvol & kwantiteitsvol
leesgedrag
 + autonome **leesmotivatie**
sterke lezer

Vandaag: technisch lezen

> 9

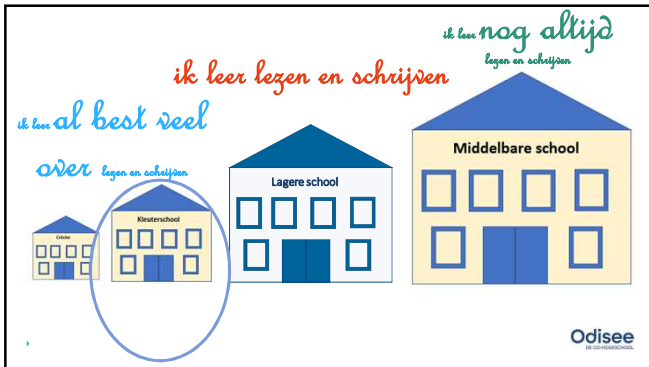

---

3. Technisch lezen: wat?

Technisch lezen is een **voorwaarde** om begrijpend te kunnen lezen.

- 1. Technisch lezen is **decoderen**, ontcijferen wat er staat
- 2. Technisch lezen is **vlot lezen**: in voldoende tempo én accuraat decoderen wat er staat
- 3. Technisch lezen is **vloeiend lezen**. Vloeiend lezen omvat vlot lezen. Vloeiend lezen is **met expressie** en begrip **lezen**. Vloeiend lezen is de brug tussen technisch en begrijpend lezen.

Odisee

Wat is dat eigenlijk, decoderen?

□	v	↔	n
↓	l	↔	i
▷	o	■	d
≅	t	⋄	z
∞	e		

□ ↓ ≅ ∞ ↔ □ ↓ ∞] ∞ ↔ ■ ↓ ∞ ⋄ ∞ ↔

Odisee

Wat is dat eigenlijk, dat decoderen?

Wirwar van tekens van elkaar scheiden	visuele analyse LETTERS
Elk teken van de andere onderscheiden	visuele discr. (p en gn q) LETTERS
Elk teken met de juiste klank verbinden	klanktekenkoppeling KL/LTT
Al die klanken in volgorde onthouden	auditief werkgeheugen KLANKEN
Al die klanken aan elkaar hangen	auditieve synthese KLANKEN
- (Begrijpen wat al die klanken willen zeggen. Woord- en wereldkennis zijn hiervoor erg belangrijk.)*

16 Titel van de presentatie

---

4. Technisch Lezen: wanneer?

- 2,5 j. Technisch lezen: peuterklas, eerste kleuterklas, tweede kleuterklas, derde kleuterklas
= VOORBEREIDEND TL: voorbereiden op een vlotte decoding
- Technisch lezen: eerste en tweede leerjaar, ook derde leerjaar
= AANVANKELIJK TL: decoderen en vlot technisch lezen
- Technisch lezen: vierde, vijfde, zesde leerjaar
- 15 j. Technisch lezen: zelfs het secundair : vloeiend!
= VOORTGEZET TL

**Technisch lezen:
een taak van véél
leerkrachten** Odisee

17

Technisch lezen: waarom?

Om goede begrijpend lezers te krijgen, moet je van 2,5 tot 15 op vijf zaken inzetten:

1. Technisch lezen op woordniveau
2. Vloeiend lezen (ook technisch lezen)
3. Leesstrategieën / begrijpend lezen
4. Motivatie
5. Woordenschat

Kees Vernooij: Effectief omgaan met zwakke lezers in voortgezet onderwijs (Remediaal, 2018)

Ze zijn alle vijf onontbeerlijk en moeten samen worden aangepakt.

MAAR... wil je zwakke technische lezers bijspijkeren: geen zin om te beginnen met begrijpend lezen: deze kunnen het zwak technisch lezen niet compenseren. Zet eerst en vooral in op 1. en ook op 2.

18 Titel van de presentatie

---

6. Een sterke lezer in de kleuterklas, sterk leesonderwijs in de kleuterklas: inzetten op ontluikende geletterdheid!

KADER
Vorbereidend technisch lezen (VTL)

G-start CTO

20 Resonantiegroep: Klank-klaar voor de leestart!

Onderwijscentrum brussel WUB Vrije Universiteit Brussel Odisee

---

---

isolatielaag (blauw – rood – geel – donkergroen)

huis met 4 kamers (paars)

fundament (groen)

---

isolatielaag (blauw - rood - geel - donkergroen)

huis met kamers (paars)

fundament:
-mondelinge taalvaardigheid
-wereldkennis & woordenschat

KU LEUVEN CTU
CENTRUM VOOR TAAL & ONTWERP

Odisee
DE COÖRDINATOR

Kattenwoord
Hand
Kitten, Hand
kattin, Stralen, Buit, Zacht
spinnen, Kribben
Bijten, Staat, Kitten, Kitten
poes, kat, poes, kat
Muis, kat, lapje, kat
Huis, aan, Zacht, Melle
slapen, sluit, aan, Danacht
Blazen, met, Muisen, rindes
kater, katten
klauwen

melk, dier, poten

KU LEUVEN CTU
CENTRUM VOOR TAAL & ONTWERP

Odisee
DE COÖRDINATOR

---

3. LEES- EN SCHRIJF-MATERIAAL

2. VISUELE BOOD-SCHAPPEL

1. MODELGEDRAG

4. INTERACTIE

isolatielaag (blauw - rood - geel - donkergroen)
= 4 voorwaarden voor goede ontluikende gelettertheid

huis met kamers (paars)

fundament

KU LEUVEN CTU
CENTRUM VOOR TAAL & ONTWERP

Odisee
DE COÖRDINATOR

---

1. Modelgedrag

- zelf veel lees- en schrijfgedrag **vertonen**

- **verwoorden** wat en vooral ook waarom je iets doet (zie ook 4. Odisee)

---

2. Visuele boodschappen

= **duidelijke plaats** in de klas, zoveel mogelijk op ooghoogte van de kleuters.

Concreet: geschreven en visuele boodschappen maken het klasgebeuren **overzichtelijker, toegankelijker, makkelijker organiseerbaar**.

BRENT		TOMMIE	
AMIN		SHANIA	
KARLA		RUTH	

Odisee

---

3. Lees- en schrijfmateriaal

- lees- en schrijfmgeving
- continu kansen om te 'lezen' en te 'schrijven'
- lees- en schrijfmateriaal ligt voor het grijpen

Odisee

Interactie

Bevestigende interactie

'Hey Liseke, jij kunt je naam al bijna schrijven. Knap zeg!'

Naar aanleiding van spel in de poppenhoek: 'Kijk es naar mama Kato, ze leest de krant, ze wil zeker weten wat er allemaal is gebeurd.'

Duidende interactie

'Eefje, ik zet een stip op je hand, dan weet mama dat er een briefje voor haar in je boekentas zit.'

'Kijk Sinterklaas heeft dezelfde eerste letter als jij, Silvie!'

'Even kijken wie dit boek geschreven heeft. Leo Timmers! En de titel is: 'Wie rijdt , mee?' Oh, het gaat over auto's zeker?!

Odisee
DE COÖPERATIE

---

1. MODELGEDRAG

2. VISUELE BOODSCHAPPEN
SB. GELITTERD DOORHEEN DE DAG
SD. SPELEN MET BOEKEN

3. LEES- EN SCHRIJF- MATERIAAL
SC. FUNCTIONEEL LEZEN EN SCHRIJVEN
SD. AESTHETISCHE WERKEN INSPECTEN

4. INTERACTIE

✓ isolatielaag (blauw - rood - geel - donkergroen)

→ huis met 4 kamers (paars); = 4 soorten activiteiten OG

✓ fundament:

KU LEEUVEN **OTU**

Odisee
DE COÖPERATIE

Boeken én verhalen

Odisee
DE COÖPERATIE

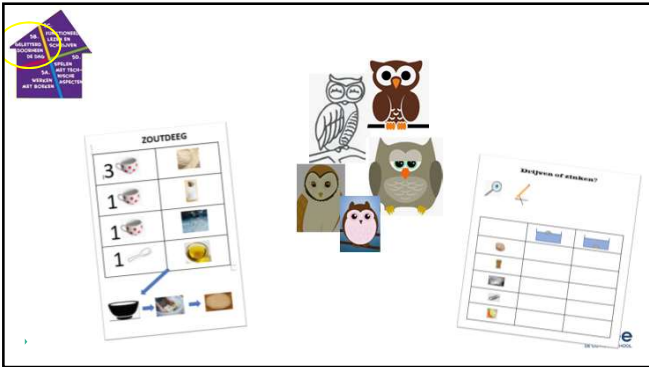

Krachtige en motiverende lees- en schrijfomgeving

Odisee DE CO-HOGESCHOOL

Onderwijscentrum brussel

VUB VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Odisee DE CO-HOGESCHOOL

Vorbereidend technisch lezen (VTL)
Leerlijn van 2,5 tot 6 jaar

Gaartijd: 20 min/dag

Pot 1 klanken Pot 2 letters Pot 3 klankletterkoppeling Pot 4 spontaan schrijven

38 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Odisee DE CO-HOGESCHOOL

Op het menu

maart

- Kennismaking
- Algemeen kader
- Klankbewustzijn
- De rol van EF
- Kaatje Klank in de praktijk
- Inspiratie
- Toepassing in de eigen klas?

4 mei

- Terugkoppeling 'toepassing in de eigen klas'
- Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs
- Letters: wat en hoe?
- Klank-tekenkoppeling
- Spontaan schrijven

39 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Odisee DE CO-HOGESCHOOL

Padlet:
Wat doen jullie rond letters?
Welke vragen heb je?

SPELEN MET LETTERS

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
SPELEN	SPELEN	SPELEN
	LEREN	LEREN

Spelen met letters is minstens even belangrijk als letters leren.

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

SPELEN MET LETTERS: in alle kleuterklassen

Per kleuterklas:

TOPspelletjes in jullie klas? Padlet

1. WELKE spelletjes?
2. BEGELEIDING
3. LETTERS in de OMGEVING

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Dia 40

MA1 Marlies Algoet; 3/05/2021

Letterkast

3D	Groot-mot.	Kant&klaar
2D	Klein-mot.	Ongevormd
	Super-k-m.	

SPELEN met letters

Klank klaar voor de leesstart: Katje Klank

---

1 KK

1° kleuterklas

3D	Groot-mot.	Kant&klaar
2D	Klein-mot.	Ongevormd
	Super-k-m.	

**G H I J K L
N O P Q R**

Klank klaar voor de leesstart: Katje Klank

In zand spelen

1° kleuterklas

3D	Groot-mot.	Kant&klaar
2D	Klein-mot.	Ongevormd
	Super-k-m.	

**A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z**

Klank klaar voor de leesstart: Katje Klank

Klink klaar voor de leesstart: Kaatje Klink

Odisee
DE CO-MEDIOOCH

Klink
© Klink

MIJN EERSTE ALFABET
van de letter tot het woord
A B C D E F G H I J K
L M N O P Q R S T U V
W X Y Z
ee
DE CO-MEDIOOCH

Klink klaar voor de leesstart: Kaatje Klink

in zand spelen

D S C
DE CO-MEDIOOCH

3D

2°-3° kleuterklas

Klink klaar voor de leesstart: Katje Klank

2D

2°-3° kleuterklas

Klink klaar voor de leesstart: Katje Klank

2D

2°-3° kleuterklas

Klink klaar voor de leesstart: Katje Klank

2D

2°-3° kleuterklas

Letter-Remnis
Maak klaar voor de lesstart: Kaatje Klank
© 2014-2020 Odisee

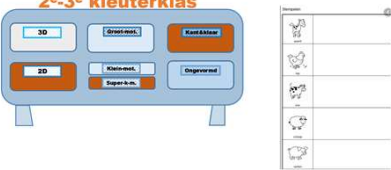

2D

2°-3° kleuterklas

Klank klaar voor de lesstart: Kaatje Klank
© 2014-2020 Odisee

2D

2°-3° kleuterklas

Maak een memory

Klank klaar voor de lesstart: Kaatje Klank
© 2014-2020 Odisee

Klank-letter-koppeling
of
Alfabetisch principe
LETTERS LEREN!

Spelen met letters:
alle kleuterklassen

< --> leren van letters = actieve letterkennis = klankletterkoppeling
g: tweede en derde kleuterklas

Wat is klank-letterkoppeling?

"Ik hoor een p-klank en dat is een stokje met een bolletje vanboven."

Het beseft dat een klank overeenkomt met (een) letter(s) en omgekeerd.

"Die omgekeerde wandelstok, dat is de 'jij' van mijn naam."

Daarvoor nodig: LETTERS LEREN

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
SPELEN	SPELEN	SPELEN
	LEREN	LEREN

Hoe meer letters een kleuter voor de start van het eerste leerjaar kent, hoe lichter de leesstart wordt. Fit voor lezen

---

1

2

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Odisee

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
<p>LEREN</p> <p>1. WELKE LETTERS? Betekenisvolle letters; beginletter centraal woord uit het thema; eigen naam; ... Wij: letters van K. Klank: relatief eenvoudige (glijdende mkl)</p> <p>Leesletter (zie FAQ)</p> <p>2. DOEL Lkr benoemt letters Kleuters herkennen letters</p>	<p>LEREN</p> <p>1. WELKE LETTERS? Andere letters dan 2^e KK: ook tweeklanken! ! Eerste letters eerste leerjaar</p> <p>Letters 2^e KK herhalen</p> <p>2. DOEL Kleuters benoemen letters actief Minimum 12, liefst 15 letters</p>	<p>LEREN</p> <p>1. WELKE LETTERS? Andere letters dan 2^e KK: ook tweeklanken! ! Eerste letters eerste leerjaar</p> <p>Letters 2^e KK herhalen</p> <p>2. DOEL Kleuters benoemen letters actief Minimum 12, liefst 15 letters</p>

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Odisee

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
<p>LEREN</p> <p>3. HOE? Vanuit de klank ('functionele' letterkennis) Grote leesletter aanbrengen</p> <p>Daarna aparte act. – telkens klank aanbrengen naast letter -Start groot-mot. -Gebruik het spelen met letters -Gebruik multisensoriële, zeker articulatie + Koppelen aan beweging</p> <p>Daarna: ook vaak in de marge van andere act., omgeving</p>	<p>LEREN</p> <p>3. HOE? Idem 2^e KK + zeker overgaan naar klein-motorische + Invented spelling = spontaan schrijven stimuleren</p> <p>= klank-tekenkoppeling (of alfabetisch principe)</p> <p></p>	<p>LEREN</p> <p>3. HOE? Idem 2^e KK + zeker overgaan naar klein-motorische + Invented spelling = spontaan schrijven stimuleren</p>

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
LEREN	LEREN	LEREN
	<p>4. OMGEVING Veel lettermateriaal in de klas, veel lees- en schrijfmateriaal</p> <p>Vaak de letter die is geleerd in de omgeving en klas benoemen.</p>	<p>4. OMGEVING idem</p> <p>Vaak de kleuters de letter die is geleerd in de klas, de omgeving laten benoemen</p>

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

FAQ: Welke soort letters?

Leesletter = drukletter = **hoofletter** / HOOFDLETTER / *hoofdletter* / *ᲁᲂᲃᲄᲅᲆᲇᲈᲉᲊ᲋᲌᲍᲎᲏ᲐᲑᲒᲓᲔᲕᲖᲗᲘᲙᲚᲛᲜᲝᲞᲟᲠᲡᲢᲣᲤᲥᲦᲧᲨᲩᲪᲫᲬᲭᲮᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ* (tweede leerjaar)

SPELEN

- Leesletters en hoofdletters (zoals in de omgeving, teksten, boeken)
- Voorgevormd 2D-materiaal: stempels, kaartjes die je zelf maakt: leesletter (lettertype eerste leerjaar) plus hoofdletters
- Eigen naam leren schrijven: meestal hoofdletters

LEREN

- actief benoemen: 1 soort: leesletter lettertype eerste leerjaar (nadien: andere soorten)

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

FAQ: moet je met een lettermuur werken?

2^e KK:

- een overzicht van de letters is aan te raden (bv. in schrijfhoek)
- een lettermuur kan (welke soort letters?)

3^e KK:

- een overzicht van de letters is een must
- een lettermuur is sterk aan te raden (welke soort letters?)
- **geef zoveel mogelijk de klinkers, tweeklanken, medeklinkers een ander kleur**

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

FAQ: beginnen met letters of klanken?

- Klanken zijn bekend: introduceer een letter altijd door eerst aandacht aan de klank te schenken (articulatie, de uitgesproken klank voelen, ...)
- Aan de andere kant: bij het werken rond klanken, is het functioneel om er snel de letter bij te nemen.
- Consequent verschil maken tussen klanken en letters; klankgroepen en lettergrepen

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Naast leren van letters: ook spelletjes Kl-L-koppeling, bv. klank-letterlotto

m			
v			
s			

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

HOE EN WANNEER HIERAAN WERKEN?

In de tweede kleuterklas:

- altijd letters aan klanken koppelen
- actieve letterkennis oefenen (letters leren)
- modellen van KL-koppeling

De extra spelletjes rond klank-letterkoppeling hoeven nog niet per se.

In de derde kleuterklas:

- Idem tweede kleuterklas
- Plus hier wel zeker actief spelletjes rond KL-koppeling spelen

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

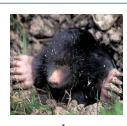
WOORDKAARTJES

Tweede kleuterklas

Als je zelf woordkaartjes maakt, let dan hierop:

Derde kleuterklas

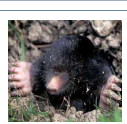
Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

m o l
M O L

v i s
V I S

m o l
M O L

v i s
V I S

Duid (3^e KK) op je woordkaartjes de letters in een verschillend kleur aan: dit verscherpt het letter- en klankbesef en het feit dat woordjes een kop, buik en staart hebben:

k a t ; m o k ; b a l

Klankzuivere woorden
Vb. Kat, mok, tol versus circus, hond, wrijf

Vermijd woorden die eindigen op d, b, doffe e, c, q, x, y of woorden die met wr beginnen
Krab (je hoort 'p'), pad (je hoort 't'), me (je hoort 'mu'), wrat (je hoort 'vr'), ...

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Résumé   **Zijn er vragen?**

Spelen met letters: alle kleuterklassen
< -- > leren van letters = actieve letterkennis = klankletterkoppeling: tweede en derde kleuterklas

Hoe meer letters de kleuters actief kennen, hoe vlotter ze leren lezen in het eerste leerjaar

+/- 15 letters wordt aangeraden (om het even welke)

Leesletters **ACTIEF** leren / spelen met alle letters

Op het menu

maart

- Kennismaking
- Algemeen kader
- Klankbewustzijn
- De rol van EF
- Kaatje Klank in de praktijk
- Inspiratie
- Toepassing in de eigen klas?

4 mei

- Terugkoppeling 'toepassing in de eigen klas'
- Algemeen kader: rol van Kaatje in leesonderwijs
- Letters: wat en hoe?
- Klank-tekenkoppeling
- **Spontaan schrijven**

Spontaan schrijven:

Wat is spontaan schrijven?

Het kind schrijft in zijn eigen spelling (of krabbels), 'zoals de grote mensen, zoals in het echt'.

- De aanwezigheden noteren zoals de juf
- Een boodschappenlijstje maken zoals mama
- Evengoed puur voor het plezier

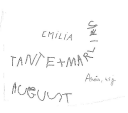
Mama's boodschappenlijst

Emilia's boodschappenlijst, 3 j.

Benjamin, 3,8 j.:
Schrijft voor het plezier

Anais, 4,6 j.: schrijft voor het plezier
(namen van haar neefje, nichtje)

Spontaan schrijven: veel synoniemen

- = invented spelling (I Zelf uitgevonden spelling)
- = alsof schrijven
- = functioneel schrijven
- = voorbereidend communicatief schrijven

Een belangrijke voorspeller van goed technisch leren lezen!

Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

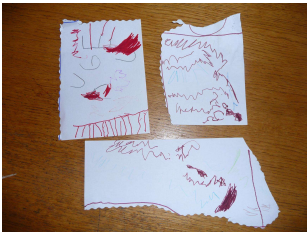

Spontaan schrijven: hele evolutie

Verjaardagsuitnodigingen van een driejarige
Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Verjaardagsuitnodigingen van een vijfjarige
Odisee

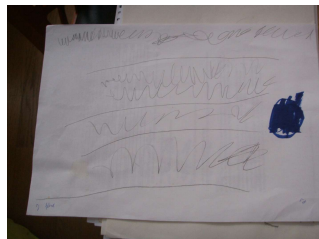
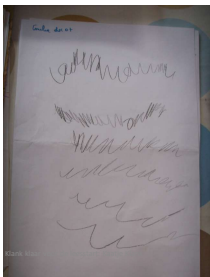

Van krabbels ...

 ... over ketens van letters en letterachtigen ...

4,6 jaar Klank

4,8 jaar Odisee

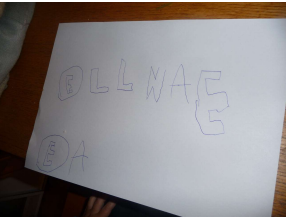

 ... naar echte letters

Emilia schrijft briefje naar oma
Gekende woorden kan ze ongeveer schrijven.
Maar, het is ook fijn om gewoon letters te schrijven die je al kent.

August, 5,11 j.: schrijft betekenisvolle letters: E van zus Emilia, A van August, letters van film 'Wally', ... Soms staat een letter voor een woord (A voor August), soms ook niet (de L bv).

 ... naar woorden

- Eerste letter = volledige woord: **A** voor August, **R** voor rups
- Fonetisch spellen met alle letters die je al kent: **Agt** voor August, **rps** voor rups
- 'Echte' spelling: **August** voor August, **rups** voor rups

---

Belangrijke voorspellende vaardigheid van goed leren lezen

Kinderen die spontaan schrijven en die ook evolueren in dat schrijven tonen eigenlijk dat ze inzicht hebben in

- klanken
- letters
- klank-letterkoppeling
- Functies van geschreven taal, ...

→ Spontaan schrijven versnelt bovendien en en

→ Spontaan schrijven weerspiegelt ontwikkeling van de geschreven taal

Klank klaar voor de leestart: Kaatje Klank

SPONTAAN SCHRIJVEN

Eerste kleuterklas	Tweede kleuterklas	Derde kleuterklas
krabbels	krabbels	Krabbels
Ketens van letterachtigen	Ketens van letterachtigen	Ketens van letterachtigen
	Aparte letters (al dan niet voor 1 wd)	Aparte letters (al dan nt vr 1 wd)
	Fonetisch spellen	Fonetisch spellen
	'echt' spellen	'echt' spellen

Klank klaar voor de leestart: Kaatje Klank

FAQ: waarom spontaan schrijven stimuleren?

Omdat het een zeer belangrijke voorspeller is van leren lezen!

- Integratie van klankbewustzijn, letterkennis, en klank-tekenkoppeling
- Letters schrijven helpt het onderscheiden van unieke kenmerken van letters

Tweede helft derde kleuterklas: nog geen spontaan schrijven? Niets van letter-achtigen? Probleem!

Klank klaar voor de leestart: Kaatje Klank

 FAQ: moet je spontane spelling verbeteren?

Verbeter nooit spontaan schrijven (tenzij een kind het echt vraagt).

Wat wel doen?

- Overall schrijfgerei
- Overall (vanaf 2e KK picto's, symbolen, woorden)
- Modeleer zelf spontaan schrijven: vertel waarom en hoe je iets schrijft
- Waardeer het spontaan schrijfsel
- Vraag zelf of je iets bij een tekening moet schrijven (taaltekening)
- Maak veel functionele schrijfp opdrachten (lijstjes, wenskaartjes, ...)
- Kinderen elkaars schrijfsels laten vergelijken.

 FAQ: moet je spontane spelling verbeteren?

Verbeter nooit spontaan schrijven (tenzij een kind het echt vraagt).

Wat wel doen?

- Overall schrijfgerei
- Overall (vanaf 2e KK picto's, symbolen, woorden)
- Modeleer zelf spontaan schrijven: vertel waarom en hoe je iets schrijft
- Waardeer het spontaan schrijfsel
- Vraag zelf of je iets bij een tekening moet schrijven (taaltekening)
- Maak veel functionele schrijfp opdrachten (lijstjes, wenskaartjes, ...)
- Kinderen elkaars schrijfsels laten vergelijken.

Résumé **Zijn er vragen?**

Stimuleer spontaan schrijven, verbeter niet.

Zet in op kamers 5.B en 5.C (veel functioneel laten schrijven) en toon veel modelgedrag (tonen hoe jij functioneel schrijft)

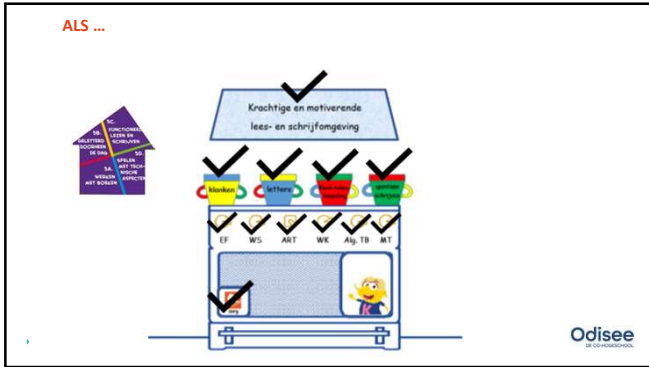

Bedankt en succes!

› 91 Klank klaar voor de leesstart: Kaatje Klank

Odisee
DE CO-LEESCHOOL
